

**Apel către Ministerul Dezvoltării Regionale,
Administrației Publice și Fondurilor Europene**

din partea platformei Blocul pentru Locuire ¹

FOND DE LOCUINȚE PUBLICE - RĂSPUNS LA CRIZA LOCUIRII ÎN ROMÂNIA

04.09.2017.

Urgențele nespuse ale României sunt locuirea și fondul extrem de scăzut de locuințe publice, precum și asigurarea *de iure* și *de facto* a unei locuințe adecvate pentru persoanele cu venituri reduse sau fără venituri.

În acest sens, facem apel să susțineți prin punctul de vedere al Ministerului Dezvoltării Regionale, Administrației Publice și Fondurilor Europene, precum și al Guvernului propunerile pentru modificarea și completarea Legii locuinței 114/1996 privind locuințele sociale, așa cum au fost ele formulate în inițiativa parlamentarilor din mai multe partide politice, anume inițiativa B308/2017 din 28.06.2017, și în mod particular din Partidul Social Democrat și din ALDE.

¹ Blocul pentru Locuire s-a constituit printr-un program al Fundației Desire, membrii săi fiind în momentul de față grupările Căși sociale ACUM! din Cluj-Napoca, Frontul Comun pentru Dreptul la Locuire și E-Romnija din București, Dreptul la Oraș din Timișoara.

De ce este nevoie de această inițiativă?²

Pe lângă Strategia Națională a Locuirii, care există deocamdată sub forma unui proiect, în România avem mai multe strategii și norme legislative în vigoare care susțin argumentul major al inițiativei legislative privind Legea locuinței, adică sprijinirea legală a persoanelor cu venituri mici în ce privește accesul lor la locuință, și anume:

- Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei 2005-2020 (Capitolul Locuire);
- Strategia Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome pentru perioada 2014-2020 (Capitolul Locuire și mica infrastructură);
- Legea nr. 116/2002 privind prevenirea și combaterea marginalizării sociale (Secțiunea Accesul la o locuință, și Capitolul III - Măsuri pentru prevenirea și combaterea marginalizării sociale).

Observăm, că evaluarea primară a inițiativei ignoră legăturile cu aceste prevederi existente în punctul în care afirmă că "în ceea ce privește conformitatea inițiativei legislative cu documentele de politici publice în vigoare, nu a putut identifica strategii, programe sau alte asemenea documente."³

Asigurarea de locuințe sociale proprietate de stat pentru persoanele cele mai sărace înseamnă satisfacerea nevoii lor de locuință, dar și respectarea dreptului lor la locuință adecvată. Ele sunt persoane productive, lucrează în economia formală sau informală, sau lucrează pentru venitul minim garantat. În acest sens, ele sunt integrate în mod advers în societate, adică prin poziții marginale și exploatare. O locuință socială adecvată proprietate de stat ar însemna pentru aceste persoane creșterea siguranței, îmbunătățirea calității vieții și reducerea vulnerabilității față de relațiile de exploatare. De aceea, considerăm că este nefondată opinia exprimată anonim pe pagina de internet a Senatului României în legătură cu această propunere legislativă, conform căreia accesul lor la o locuință socială proprietate de stat va menține aceste persoane în "îngrijirea celorlalți membri productivi ai societății" și că prin aceste măsuri "nu se dorește integrarea persoanelor sărace într-un circuit economic productiv."⁴

² În acest punct ne referim doar la argumentele legate de cele două opinii exprimate pe pagina de internet a propunerii legislative în perioada consultării publice (https://www.senat.ro/Legis/lista.aspx?nr_cls=b308&an_cls=2017). Mai multe argumente prezentăm în documentul POLITICĂ ANTIRASISTĂ ȘI JUSTĂ DE LOCUIRE PUBLICĂ. Argumente și principii pentru schimbarea legislativă și instituțională în domeniul locuirii [de Enikő Vincze, Simona Ciotlăuș, George Zamfir], accesibil aici: <http://www.desire-ro.eu/?p=3142>

³ <https://www.senat.ro/Legis/PDF/2017/17b308EV.pdf>

⁴ <https://www.senat.ro/LegiProiectAdmin.aspx?Cod=20643>

Veniturile reduse și locuirea scumpă conduc împreună la pauperizarea populației

O serie de analize demonstrează cât de acută și răspândită este sărăcia în rândurile populației, cât de mari sunt inegalitățile de venit, dar și inegalitățile teritoriale sau starea critică în care se află locuirea în România: fondul de locuințe în general, construcția și distribuirea locuințelor publice, privarea locativă cu multiplele sale manifestări. Este timpul ca legislația românească și programele guvernamentale să acționeze în vederea reducerii sărăciei și inegalităților de clasă, recunoscând că acestea se datorează și politiciii statului în domeniul locuirii din ultimii aproape 30 de ani.

Cel mai ridicat nivel al supraaglomerării din UE - 50%; la populația în risc de sărăcie - 60%

Cel mai ridicat nivel al privării locative - 20%

Cel mai redus nivel al locuinței proprietate publică - 2%

Locul doi în UE la povara costului locuirii pentru persoanele care locuiesc în chirie - 45%

Locul doi la supraîncărcarea cu costul locuirii pentru cei cu locuință proprietate privată - 16%⁵

Distribuția populației în funcție de statutul de locatar în UE, 2015⁶ - Chiriași cu chirie

redusă: Media UE: 11%; Slovenia: 19%; Marea Britanie: 18%; Franța: 16%; Irlanda: 15%;

Finlanda: 15%; Austria: 15%; Cipru: 15%; Bulgaria: 18%; Portugalia: 12%; Italia: 12%;

Polonia: 11%; Germania 8%; România: 2%

Prevalența sărăciei în rândurile populației se datorează în primul rând veniturilor reduse pe care le plătesc angajatorii, faptului că ei sunt acea forță de muncă ieftină despre care se afirmă că este avantajul competitiv al României. Dar această sărăcie se adâncește și datorită costurilor foarte mari ale locuinței (procurării sale, prin chirie, prin cumpărare, dar și mentenanței sale, inclusiv a utilităților ale căror prețuri s-au liberalizat și au crescut mult în ultimii ani).

Sărăcia, sărăcia extremă și locuirea săracă sunt și rezultatul politiciii locuirii care a contribuit la transformarea locuinței în marfă tot mai scumpă, care nu poate răspunde la nevoia de locuințe și nu asigură dreptul la locuire - mai ales în cazul celor 25% din populația țării care trăiește în sărăcie, dar nici în cazul celor aproape 40% sub risc de sărăcie și excluziune socială.

⁵ Data accesibile pe Eurostat, http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Housing_statistics/ro

⁶ Date accesibile pe Eurostat, http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Housing_statistics/ro#Tabele_principale

Cele mai susținute programe guvernamentale în domeniul locuirii (ANL, Prima Casă, Bauspar) au sprijinit o categorie redusă de cetățeni în accesul la locuințe,⁷ dar și asta cu costul îndatorării lor pe viață.

Simultan, ele au promovat în primul rând capitalul ipotecar-bancar, precum și creșterea chiriilor private la niveluri astronomice raportat la nivelul salariilor.

În schimb, numărul de locuințe sociale construite din fonduri guvernamentale sau din bugetele locale este nesemnificativ. Iar atunci când acestea sunt repartizate, criteriile impuse de majoritatea consiliilor locale refuză dreptul la locuire tocmai celor mai precare familii, prioritizând persoanele din clasa de mijloc.

Politica de stat în domeniul locuirii trebuie schimbată

Din cauza retragerii statului din rolul de producător de locuințe, a privatizării fondului public deja existent și a favorizării speculanților imobiliari-bancari în crearea de locuințe noi, locuința s-a transformat în marfă. Efectul acestei politici de stat este excluderea de la locuințe adecvate a celor mai sărace clase sociale prin rasism instituționalizat, rasializarea sărăciei și precarizarea muncii. Astfel, foarte multe persoane fie sunt în pericol de evacuare, fie rămân fără adăpost, fie trăiesc în spații marginale ghettoizate. Unele dintre ele sunt deposedate și de drepturi cetățenești elementare, cum ar fi actele de identitate, din cauza nerecunoașterii unui domiciliu legal.

Combaterea sărăciei, asumată în diferite strategii naționale din România, nu va putea fi realizată fără dezvoltarea fondului locativ public accesibil persoanelor și familiilor împinse în sărăcie de politica economică neoliberală. Accesul la locuință recunoscut în Legea locuinței 114/1996 nu se realizează în mod efectiv fără măsuri susținute politic și financiar de către statul român care să asigure în fapt locuință publică la cele 5 milioane de persoane din România care trăiesc în sărăcie. Este timpul ca politica de stat să se schimbe în această direcție.

⁷ *Strategia Națională a Locuirii*, lansată în consultare publică, <http://www.mdrap.ro/comunicare/presa/comunicate/strategia-nationala-a-locuirii-lansata-in-consultare-publica>; *Locuirea în România. Către o strategie națională în domeniul locuirii*, <http://documents.worldbank.org/curated/en/722941468586112365/pdf/106856-WP-v1-P150147-ROMANIAN-PUBLIC-RomaniaHousingRASOutputFinalHousingAssessmentROM.pdf>, în special p. 50, 133, 157-160, 163-172.

Statul trebuie să aloce resurse publice în vederea creșterii fondului locativ public și să distribuie acest fond în așa fel încât măsurile guvernamentale să servească atât nevoia cât și dreptul la locuință adecvată ale celei mai pauperizate și neglijate categorii a clasei lucrătoare.

Prin măsurile unei politici de locuințe publice juste și anti-rasiste statul va avea și pârghii prin care să contribuie la evitarea noilor crize financiare generate de bula imobiliară. De cea din urmă suferă, din nou, în primul rând cea mai săracă pătură a clasei lucrătoare împreună cu clasa de mijloc precarizată, pentru că astfel de crize cresc numărul persoanelor fără adăpost și al persoanelor care locuiesc în locuințe supraaglomerate și inadecvate sau în nesiguranță locativă.

În consecință, este nevoie de prioritizarea, în următorii 10 de ani, a accesului la locuințe publice a categoriilor sociale cu venituri care îi plasează sub pragul sărăciei (formând 25% din populația României), al celor care trăiesc în zone dezavantajate și marginalizate, în locuințe inadecvate, sau în locuințe neconvenționale, sunt amenințați de evacuare forțată, au devenit persoane fără adăpost, sunt victime ale violenței domestice, printre ele persoane de etnie romă supuse nu doar excluziunii locative ci și rasismului instituționalizat.

Modificarea Legii locuinței 114/1996 prin această inițiativă este un prim pas crucial în această direcție.

SUȘȚINEȚI PRIN PUNCTUL DUMNEAVOASTRĂ DE VEDERE PROPUNEREA DE SCHIMBARE A LEGII LOCUINȚEI NR. B308/2017!

SUȘȚINEȚI SOLUȚIONAREA CRIZEI LOCUIRII PRIN FONDUL DE LOCUINȚE PUBLICE!